

Pilot Tweektalig Basisonderwijs

2014-2019

Basisschool Haagsche SchoolVereeniging

Basisschool HSV
Nassaulaan 26
2514 JT Den Haag

Inleiding

De Basisschool Haagsche Schoolvereniging start met ingang van het schooljaar 2014-2015 een TPO-afdeling (tweetalig primair onderwijs) waar uiteindelijk het onderwijs gedurende ongeveer 50% van de tijd in het Engels en in het Nederlands gegeven wordt. De eerste vijf jaar zal dit onder de vlag van een pilot van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen zijn.

De belangrijkste redenen hiervoor zijn de volgende:

- De toenemende belangstelling voor en het toegenomen belang van het Engels en Engelstalig onderwijs.
De vraag naar tweetalig onderwijs is de laatste jaren in Den Haag sterk gegroeid.
- De evidente meerwaarde van meertalig onderwijs voor de ontwikkeling van kinderen.
Het belang van herkenbare samenwerking tussen een normaal toegankelijke afdeling en onze IGBO-afdeling (internationaal georiënteerd basisonderwijs) die alleen toegankelijk is voor kinderen in expat-omstandigheden.
- De mogelijkheid deel te nemen aan een door de wetgever gedragen pilot die juridische belemmeringen wegneemt en voorziet in (academische) begeleiding en onderzoek bij de introductie van deze onderwijsvorm.

Het onderwijs wordt gegeven in overeenstemming met het IPC (international primary curriculum) dat ook op de IGBO-afdeling wordt gebruikt. De afdeling leidt vanzelfsprekend op voor de Nederlandse leerlijnen en kerndoelen met een mengvorm van Nederlandse en Engelse methodes. Door deelname aan de pilot TPO die ingericht wordt als een experiment conform de experimentenwet, vervalt de wettelijke eis dat het onderwijs in het Nederlands gegeven wordt. De pilot voorziet bovendien in een kleine startsubsidie.

De Basisschool Haagsche Schoolvereniging verwacht ruim voldoende belangstelling voor de afdeling. Ervaring leert dat de afgelopen jaren de vraag hiernaar erg groot is. Sinds het bekend worden van het voornemen zijn al meer dan 150 aanvragen voor deze vorm van onderwijs gedaan.

De afdeling wordt in acht jaar opgebouwd. De start is in de groepen 1 en jaarlijks zal er een groep aan worden toegevoegd. Na acht jaar stroomt de eerste groep door naar het vervolgonderwijs.

Deze keuze is gemaakt om twee redenen:

- De pilot is bedoeld om te onderzoeken of tweetalig basisonderwijs mogelijk is, zowel organisatorisch, inhoudelijk en financieel.
Door jaarlijks een groep toe te voegen in plaats van in een keer starten met alle groepen, geeft rust en ruimte om te onderzoeken of het mogelijk is.
- De tweede reden is puur praktisch, er is geen fysieke ruimte om een extra afdeling in te richten. Alhoewel de gemeente Den Haag blij is met de komst van tweetalig basisonderwijs stelt zij geen extra lokalen beschikbaar.

De start van een project als dit is altijd ongewis: belangstelling is er voldoende maar er is nog veel onduidelijk. Het ministerie behoudt zich het recht voor om het experiment aan het eind van de pilotperiode te beëindigen zonder dat wordt voorzien in regelgeving om voortzetting mogelijk te maken.

Dit plan zal jaarlijks worden bijgesteld met de resultaten van het afgelopen jaar.

Achtergrond

De basisschool Haagsche Schoolvereniging heeft op de Nederlandse afdeling ongeveer 200 leerlingen. In de Internationale afdeling zijn er ongeveer 140 leerlingen. De afdelingen werken zeer nauw samen. De afgelopen schooljaren is er hard gewerkt aan deze samenwerking waarbij het IPC als uitgangspunt is genomen. De directie werkt als één. Er is een gezamenlijk activiteitenrooster, vergaderplanning. Er zijn gezamenlijke studiedagen. De klassen zijn bij elkaar gegroepeerd, zodat feitelijke samenwerking ook mogelijk is. De planning en voorbereiding en de uitvoering van de IPC units gebeurt door leerkrachten van beide afdelingen samen.

Op dit moment kan gezegd worden dat de twee afdelingen werken als een school.

Het netwerk tweetalig primair onderwijs

Samen met het Europees Platform, EarlyBird en diverse scholen in Nederland heeft onze school namens de stichting HSV het initiatief genomen een netwerk tweetalig primair onderwijs (TPO) te vormen. Het doel van het initiatief was de krachten te bundelen en tweetalige scholen in een pilot te starten. Het ministerie is na enige tijd als deelnemer toegetreden. Er zijn haalbaarheidsonderzoeken gedaan en diverse deskundigen als deelnemer uitgenodigd vanwege hun deskundigheid op het gebied van tweede taalverwerving en de wens monitoring van de pilot op academisch niveau in te richten. De pilot is sinds 8 januari 2014 een feit. Het netwerk heeft een startnotitie geschreven die als bijlage bij dit plan is opgenomen.

Tweetalig onderwijs, belangrijk en veelgevraagd

De tijden veranderen. De internationale oriëntatie van de Nederlandse samenleving neemt steeds verder toe, zij is multicultureel geworden. Engels horen en zien we dagelijks om ons heen, we gebruiken het zelf ook steeds meer.

Onderwijsvormen worden steeds meer internationaal georiënteerd, er worden in het VO steeds meer talen aangeboden. Tweetalig voortgezet onderwijs is geen uitzondering meer, in Den Haag is er zelfs een breed aanbod.

Ook professioneel is voldoende beheersing van de Engelse taal een noodzaak geworden. Bedrijven zijn steeds internationaler, volwassenen werken veelal in een omgeving waar zij niet zonder Engels kunnen. Vandaar dat steeds meer ouders ervoor kiezen hun kinderen al jong met Engels in aanraking te brengen. Inmiddels wordt bovendien breed aangenomen dat meertaligheid een positief effect heeft op de totale ontwikkeling van het kind. Het staat vast dat jonge kinderen een tweede of derde taal spelenderwijs verwerven.

Als gevolg van deze omstandigheden wordt op de Internationale afdeling toenemend gevraagd naar de beschikbaarheid van plaatsen voor kinderen die niet aan de expat-criteria voldoen. Er is duidelijk behoefte aan onderwijs waar kinderen middels onderdompeling vroeg in aanraking komen met een tweede taal, Engels in de meeste gevallen. Dat is op dit moment nog niet mogelijk. Het best beschikbaar alternatief is EarlyBird-onderwijs waarbij gedurende maximaal 15% van de lestijd Engels gegeven mag worden, zodat van onderdompeling geen sprake is.

De basisschool Haagsche Schoolvereniging wil onderwijs geven waarbij kinderen het grootste deel van hun onderwijs in twee talen genieten; werkelijk tweetalig onderwijs, in de regel aangeduid als CLILL-onderwijs (Content Language Integrated Language Learning) waarbij andere vakken dan Engels in het Engels worden gegeven.

Internationaal onderwijs

De Internationale afdeling is voor haar bestaan afhankelijk van herkenbare integratie met een Nederlandse basisschool. Wet- en regelgeving vereisen dat gezamenlijke activiteiten worden ontplooid gedurende tien procent van de lestijd op de Internationale afdeling.

Daarin wordt ruim voorzien, op dit moment wordt ongeveer 15% tot 20% van de lestijd intensief samengewerkt tussen de twee afdelingen.

De TPO-afdeling

Belangrijkste kenmerken

De belangrijkste kenmerken van de tweetalige afdeling zijn:

De kinderen krijgen zowel les in het Nederlands als in het Engels.

Het onderwijs heeft een duidelijk internationale oriëntatie, mede door de integratie met de Internationale afdeling. Kinderen met verschillende culturele achtergronden kunnen met elkaar spelen en leren.

Het internationaal primary curriculum (IPC) is uitgangspunt en wordt in beide afdelingen gebruikt. Alle vakken zullen worden aangeboden in beide talen. Onderzocht zal worden wanneer en in welke mate deze vakgebieden zullen worden aangeboden

De afdeling leidt op tot een niveau in beide talen waarmee kinderen in het (tweetalig) voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs goed uit de voeten kunnen, maar ook in het Nederlandstalig voortgezet onderwijs. Deze keuze is aan de ouders.

Wij streven bij het verlaten van de basisschool naar een niveau Engels op B1 /B2 level.

Integratie tussen de beide afdelingen staat hoog op de agenda, daar waar mogelijk worden er activiteiten gezamenlijk gedaan.

De lessen in het Engels worden gegeven door (near)native speakers, bij voorkeur bilingual speakers.

Organisatie van de TPO-afdeling

De tweetalige afdeling wordt van onderaf opgebouwd. Start in de groepen 1, per september 2014.

Op de afdeling zijn zowel Nederlandse als Engelstalige leerkrachten aan het werk zodat de kinderen echt tweetalig onderwijs krijgen. Ongeveer 30% tot 50% van de lessen wordt gegeven in het Engels, de rest in het Nederlands. In het eerste jaar wordt het percentage beperkt tot 30% conform de plannen van de pilot TPO. Een werkbaar, op de praktijk gericht rooster en dagindeling, zijn voorwaarde geweest.

De leerkrachten in de TPO afdeling zijn altijd Nederlandstalige leerkrachten en (near)native speakers, zowel in het Nederlands als in het Engels.

Voor het niveau van het Nederlandstalige onderwijs en de Nederlandse taalbeheersing gelden kwaliteitseisen die er zijn conform de inspectienormen.

Op schoolniveau is een werkgroep ingesteld met twee doelen;

- Onderzoeken wat het beste organisatiemodel is voor komend jaar en de jaren daarna.
- Onderzoeken welk curriculum wij voor onze kinderen nodig hebben.

De werkgroep bestaat uit leerkrachten van de beide afdelingen (NA+ID), zowel de onderbouw als de bovenbouw.

Zitting hebben: Jacqueline Meering, Ineke Weijers, vanuit de Nederlandse afdeling
Judith Preston, Catherine Heemskerk, vanuit de Internationale afdeling.
Frans de Jong, namens de directie.

Aanbod Engels per groep:

Groepen 1 en 2	30% lessen in het Engels
Groep 3	10%, nadruk op lees-schrijfproces in het Nederlands
Groep 4	30%
Groep 5	35%
Groep 6	40%
Groep 7	40%
Groep 8	50%

De werkgroep heeft een organisatie-werkmodel ontwikkeld zodat in september 2014 een start kan worden gemaakt in de onderbouw. Tussentijdse evaluatiemomenten zijn ingebouwd.

Het organisatieschema is als bijlage toegevoegd.

Overige groepen

Dit is slechts een grove benadering. De werkgroep TPO werkt aan de daadwerkelijke invulling. In principe volgen we het "normale rooster". Hierbij worden in de ochtenduren veelal Taal en Rekenen aangeboden en in de middag IPC. Dat kan in het Nederlands en het Engels. De lessen van onze specialist teachers zullen worden gegeven in het Engels. Deze lessen bestaan uit gemengde groepen, een halve groep Nederlandstalig en een halve groep Internationaal.

Vanaf groep 5 zal het lezen in de Engelse taal meer aandacht dienen te krijgen. Oefenen met lezen zowel in het Engels als in het Nederlands.

Voor leerlingen die al afdoende hebben leren lezen in het Nederlands, is het uiteraard mogelijk ook eerder in het Engels te lezen.

Vanaf groep 6 wordt ook Engelse grammatica en spelling aangeboden.

Vanaf groep 7 wordt rekenonderwijs in het Engels aangeboden zij het beperkt tot de systematiek van het rekenen omdat het risico van verwarring van getallen blijft:

"eenenzestig is sixty-one" in het Engels.

Personeel

Er is een bewuste keuze gemaakt de lessen in het Engels te laten verzorgen door (near) native speakers, bij voorkeur tweetalig.

Wij zullen proberen zoveel mogelijk personeel te zoeken binnen de huidige setting (NA+ID). Er zijn voldoende geschikte kandidaten werkzaam in de Internationale afdeling om dit te kunnen verzorgen. Uiteraard zullen we altijd rekening moeten houden met de afspraken die voor het personeel zijn vastgelegd in de cao.

Een mogelijke schematische invulling is bijgevoegd.

Leerproblemen

Voor kinderen met leerproblemen wordt het programma aangepast, zoals dat nu ook al gebeurt. In eerste instantie zal het Engels voor alle kinderen vooral mondeling en in werkelijk contact met andere Engels sprekende kinderen plaats vinden. De taal wordt verworven door middel van liedjes, spelletjes, voorgelezen boekjes, projecten en het spelen en werken met Engels sprekende kinderen. Kinderen die leerproblemen hebben, dyslectisch zijn bijvoorbeeld, komen hierdoor niet in situaties terecht die moeilijker zijn dan op de Nederlandstalige afdeling.

Wordt geschreven taal belangrijker, vanaf groep 5, dan is al bekend hoe de leersituatie van kinderen is. Moeilijk lerende en/of dyslectische kinderen krijgen dan voornamelijk mondeling (taal)onderwijs, zodat de spreekvaardigheid en de woordenschat zich goed verder ontwikkelen zonder het programma zwaarder te maken. Ook het IPC is zowel in het Engels als in het Nederlands beschikbaar voor de moeilijker lerende leerling. Vanzelfsprekend moeten aanpassingen aan het curriculum met de ouders en de Intern Begeleider worden besproken zodat er geen verkeerde verwachtingen ontstaan.

Kwaliteitswaarborgen

De pilot is een periode van vijf jaren, hieraan hebben we ons gecommitteerd.

Wij kunnen, als we dat zouden willen stoppen na elk jaar, de subsidie stopt dan ook. Dit is een besluit van het bestuur. De medezeggenschapraad heeft hier adviesrecht, art 11, lid e.

In het 4^e jaar, na de invoering in groep 3 zullen we onderzoeken of de pilot is geslaagd en of we na deze pilot door willen gaan met de invoering TPO na het vijfde jaar. Bij dit besluit heeft de Medezeggenschapraad het instemmingsrecht, WMS art. 10, lid a.

Voor ons is het eerste jaar geslaagd als we kunnen constateren dat er leerlingen zijn die spontaan anderen, kinderen of volwassen durven aan te spreken in het Engels.

Aan het einde van elk jaar zal er geëvalueerd worden, op schoolniveau en op projectgroep niveau.

Op projectgroep niveau zal gedegen onderzoek gedaan worden naar de inrichting van dit onderwijs gedurende de pilot door een speciaal gevormde groep wetenschappers op het gebied van tweede taalverwerving, de meesten verbonden aan de Radboud universiteit, vertegenwoordigers van het Europees Platform en vertegenwoordigers van Early Bird.

Specifieke toetsen worden ontwikkeld door de stichting Leerplanontwikkeling (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) en de rijksinspectie Onderwijs in samenwerking met vertegenwoordigers van de deelnemende scholen.

Op schoolniveau zullen we criteria ontwikkelen waarmee we hopelijk kunnen meten of we geslaagd zijn in onze opzet. Dit wordt uiteraard besproken met de MR.

Nu we starten met een nieuwe onderwijsvorm, is het van belang de kwaliteit van het onderwijs goed in de gaten te houden. Daartoe zetten we, onder meer, de volgende middelen en/of voorwaarden in: het leerlingvolgsysteem, zelf ontwikkelde observatielijsten en het Cito Ivs.

Per jaar aansluitend borging en inzet van de resultaten bij de inrichting van de volgende groepen.

Vooruitlopend wordt er in de NA groepen 5/8 een Engelstalige woordenschattoets afgenomen. Dit wordt jaarlijks herhaald. De resultaten worden opgeslagen. T.z.t. zullen deze dienen om te analyseren of er verschillen zichtbaar zijn voor en na een aanbod van intensief Engelstalig onderwijs.

Elk jaar zullen de resultaten van de evaluatie en toetsing worden verwerkt richting het volgende jaar. Tevens zullen ze worden opgenomen in dit projectplan.

Aansluiting vervolgonderwijs

Gedurende de looptijd van de pilot zullen de betrekkingen en contacten met het voortgezet onderwijs en vooral met tweetalige scholen voor voortgezet onderwijs, in Den Haag moeten worden versterkt. De kinderen die deze afdeling verlaten hebben een hoger niveau Engels (B1-B2) dan kinderen van andere scholen. Wij zullen, als daartoe de noodzaak bestaat, ruim van tevoren met VO-scholen in overleg treden om de aansluiting vorm te geven.

Voor tweetalig vervolgonderwijs wordt in ieder geval contact gezocht met het Maris College, Dalton College, Hofstad Lyceum, Rijnlands Lyceum, Wateringseveld College, Sint Maartens College.

We verwachten dat de doorstroom naar het (tweetalig) voortgezet onderwijs geen problemen zal geven. De keuze blijft uiteraard die van de ouders.

Financiën

Gedurende de looptijd van de pilot is er een jaarlijkse subsidie van €10.000 .

Voor het eerste jaar is dit zoveel mogelijk besteedt aan materialen. Ook zullen kosten worden gemaakt in het kader van scholing. Wij denken hier aan workshops onder leiding van externe deskundigen of specifieke cursussen voor personeel op het gebied van TPO. Het scholingsbudget is € 2000.

Dit is uiteraard niet genoeg om alle kosten te dekken.

De klassengrootte blijft vooralsnog gehandhaafd op 28 leerlingen. De ouderbijdrage blijft in het eerste jaar, zoals die is voor de gehele Nederlandse afdeling is vastgesteld, op € 575 per kind per jaar. Wij streven ernaar dit zo te houden. Mocht blijken dat de kosten hoger zullen uitvallen dan zal een verhoging van de ouderbijdrage onontkoombaar zijn. De MR, oudergeleding, heeft hierin instemmingsrecht, WMS art. 13-lid c

In dit eerste jaar investeert het bestuur van de HSV € 12.000 in het project. Dit kan echter niet structureel zijn. De kosten kunnen niet op de andere afdelingen worden afgewenteld.

Er is op dit moment geen inschatting te maken van de eventuele extra kosten. Dit zullen we moeten ervaren.

Risico's

Tweetalig onderwijs kan in deze vorm financieel, didactisch of organisatorisch niet haalbaar zijn, of voortzetting is onmogelijk omdat in definitieve regelgeving niet wordt voorzien.

Didactisch, we zijn niet in staat om de kwaliteit van het onderwijs in het Nederlands te handhaven. Dit kan worden geconstateerd door de Inspectie van het Onderwijs. Zij zal ons dan dwingen de pilot (tijdelijk) te stoppen en de kwaliteit weer op niveau te brengen.

Organisatorisch, we zijn niet in staat een werkbaar les-model te ontwikkelen of voldoende personeel te verzorgen.

We stoppen tijdelijk de pilot, de kinderen hebben recht op goed onderwijs, dit moet wel goed georganiseerd zijn. Indien mogelijk gaan we op zoek naar andere vormen.

Financieel, de pilot kost teveel.

Afhankelijk van de daadwerkelijke kosten dient een keuze gemaakt te worden tussen verhogen van de ouderbijdrage of stoppen met de pilot.

Als we besluiten de pilot te stoppen dan kan de afdeling in sterk afgeslankte vorm blijven bestaan.

Bijvoorbeeld zonder native speakers. De eigen leerkracht verzorgt de lessen.

Wij blijven dan regulier Nederlandstalig onderwijs met versterkt aanbod van onderwijs in het Engels.

Tot slot

Wij kijken de toekomst hoopvol tegemoet. Het gehele team kijkt er naar uit en de betrokken leerkrachten staan te popelen om te beginnen.

Voor ons is de pilot geslaagd als we een goed werkend didactisch organisatiemodel hebben ontwikkeld, het financieel een haalbare zaak is en als we in staat zijn om naast het onderwijs in de Engelse taal, het niveau van het Nederlands te handhaven op de huidige norm.

En zoals eerder gezegd: Voor ons is het eerste jaar geslaagd als we kunnen constateren dat er leerlingen zijn die spontaan anderen, kinderen of volwassen durven aan te spreken in het Engels.

Bijlagen:

Organisatieschema groep 1

Mogelijk Personeelschema

Startnotitie pilot TPO